

Колоскова О. О.

НАЦІОНАЛЬНІ ПРЕМІЇ З ЯКОСТІ ТА ЇХ КРИТЕРІЇ

Премії за досягнення в сфері якості (премії по якості) - це конкурс серед підприємств на національному або міжнародному рівні, у якому оцінюються зусилля і досягнення підприємств у сфері забезпечення і поліпшення якості. Найбільш відомими та авторитетними у світі національних премій із якості є три премії: японська премія Е. Демінга; американська нагорода в області якості ім. М. Болдриджа; європейська нагорода за якість.

1. *Премію Е. Демінга* було започатковано в 1951 році, і вона передбачала нагороду компаній за їхні індивідуальні досягнення у сфері застосування принципів управління якістю в масштабах усієї компанії. Вона є найпрестижнішою у світі. Серед перших лауреатів цієї премії були відомі японські вчені Ісікава та Тагучі. Оцінювання якості діяльності компанії здійснюється за 48 показниками, які згруповано в 10-ти напрямках, кожен із них поділяється ще на кілька елементів. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою. Для отримання премії Демінга необхідно набрати не менше ніж 70 балів.

2. *Премію М. Болдриджа* було започатковано в 1987 році. Вона надається таким категоріям компаній: 1. виробничим компаніям; 2. компаніям сфери обслуговування; 3. фірмам малого бізнесу незалежно від сфери діяльності з чисельністю робітників не більше 500 осіб; 4. освітнім закладам; 5. закладам охорони здоров'я.

Оцінювання здійснюється за шкалою в 1000 балів за 32-ма показниками, які згруповано по 7 напрямках. Критерії премії увібрали в себе всі переваги встановленої найкращої практики менеджменту.

3. Європейська премія з якості. Із 1991 року Європейський фонд управління якістю (ЄФУЯ) та Європейська організація з якості присуджують Європейську премію з якості, яка увібрала в себе найкращу практику вже наявних премій. Це єдина нагорода за якість, що визнається Європейською комісією. Уся система оцінок поділяється на дві групи: критерії сприяння (можливості) та критерії результатів, а потім у межах кожного виділяють критерії за напрямками діяльності.

Оцінка за кожним критерієм відбувається в таких аспектах: **1. керівництво (лідерство); 2. політика та стратегія; 3. управління персоналом; 4. ресурси; 5. процеси; 6. задоволеність споживачів; 7. задоволеність персоналу; 8. вплив на суспільство; 9. результати бізнесу.**

Згідно умовам, в конкурсі протягом п'яти років не можуть брати участь лауреати Європейської премії, що дозволяє збільшити кількість конкурсантів з числа підприємств, які вперше беруть участь, і підвищити їх шанси на успіх

В Україні національну нагороду з якості введено в 1996 р. за ініціативою Української асоціації якості та Української спілки промисловців та підприємців за підтримки ЄФУЯ та ЄОЯ. В основу оцінки покладено Європейську модель. У 2001 р. постановою КМУ засновано Всеукраїнський конкурс із якості для стимулювання підвищення якості та

конкурентоспроможності вітчизняної продукції, сприяння впровадженню ідеології TQM на підприємствах.

Робота виконана під керівництвом доц. кафедри менеджменту Басвої О. І.